

pi.

sinds 1989

verschijnt tweemaandelijks www.pi-online.nl

INTERVIEW **Jan De Vylder** 6

THEMA DUURZAME INTERIEURS

RBS Amsterdam	12
Licht en Lucht	18
Maallust Veenhuizen	24
De Sta@rt Apeldoorn	28
Voestalpine Railpro Hilversum	32

COLUMN **Chris Meplon** 34

PRODUCTDOSSIER WANDEN EN PLAFONDS

Leemwanden	63
Productinformatie wanden en plafonds	38

VISIE

Francine Broos 42

OPGELEVERD

Bestuurscentrum Rabobank Utrecht	48
Corio Utrecht	54
LeasePlan Almere	58

DE INTERIEURBOUWER

TIM Alkmaar 46

DE ONTWERPER

Laurens van Wieringen 68

Interzum Keulen 70

SIGNALEMENT 73

PRODUCTINFORMATIE 74

ETCETERA 78

Pleidooi voor herbestemming

Het thema van Open Monumentendag (op 10 en 11 september) is dit jaar 'Nieuw gebruik – oud gebouw'. Transformatie en herbestemming van gebouwen en gebieden is de belangrijkste nationale opgave voor de komende jaren. Zeven miljoen vierkante meter kantoorruimte staat leeg, kerkbesturen worstelen met hun verlaten

gebouwen en de landbouw dreigt uit het landschap te verdwijnen. Waar leegstand is, is echter ook ruimte voor nieuw gebruik, zoals woningbouw, vrijetijdsvoorzieningen en zorginstellingen. Dat levert vaak verrassende nieuwe bestemmingen op, zoals een school of woning in een fabriekscomplex, een winkel in een kerk of een recreatiegebied in een militaire linie.

In *Herbestemming in Nederland*, het officiële boek bij de Open Monumentendag dat in september bij NAI Uitgevers verschijnt, worden 25 bekende en minder bekende projecten van nieuw gebruik

getoond, waarbij ontwerpers tot bijzondere en inspirerende oplossingen zijn gekomen. Voorbeelden zijn onder meer de Van Nelle Ontwerpfabriek in Rotterdam, Glaspaleis Schunck in Heerlen, de DRU Cultuurfabriek in Ulf, Villa Augustus in Dordrecht en De Bazel in Amsterdam. De meeste getransformeerde gebouwen in *Herbestemming in Nederland* kregen een (semi-) openbare, commerciële of kantoorbestemming, maar ook enkele particuliere projecten komen aan bod, zoals een tot droomhuis omgebouwde kerk in Utrecht (door Zecc Architecten). Elk project wordt omschreven in een beknopte, maar zeer informatieve tekst en rijk geïllustreerd met (veelal paginagrote) foto's en bouwtekeningen. De visies van de ontwerpers in *Herbestemming in Nederland* maken de meerwaarde duidelijk van de herbestemming van een gebouw of complex, maar ook landschap. Ook in hun inleiding gaan de auteurs van het boek, architectuurhistorica Marinke Steenhuis en architect Paul Meurs, uitgebreid in op het belang en de voordelen van nieuw gebruik van een gebouw. En hoewel de auteurs ook de haken en ogen van herbestemming onderkennen, is *Herbestemming in Nederland* vooral een inspirerend pleidooi voor het geven van nieuwe functies aan oude gebouwen.

Herbestemming in Nederland. Nieuw gebruik van stad en land

Auteurs: Marinke Steenhuis en Paul Meurs (SteenhuisMeurs) | Vormgeving: Beukers Scholma | Paperback 144 pagina's | 20 x 25 cm Geïllustreerd (kleur en zw/w) | NAI Uitgevers i.s.m. Nationaal Programma Herbestemming en Stichting Open Monumentendag | Nederlandse editie ISBN 9789056628291 | € 24,50

www.naipublishers.nl

Bart Eijking en Patrick de Louwere zijn eigenaars van architectenbureau eijkingdelouwere en van ontwerpbureau Studio Lawrence. Voor hun werk, dat varieert van(stede)bouwkunde tot interieur- en productontwerp, reizen ze heen en weer tussen hun vestigingen in Rotterdam en Londen.

Polder

Midden jarig zestig, een Italiaanse architect is op weg naar Nederland. Hij raakt gefascineerd door het polderlandschap vanuit de lucht, rechthoekige groene vlakken omzoomd door glimmende sloten. Een observatie die is gestold in één van Nederlands mooiste moderne gebouwen, De Bijenkorf in Eindhoven. Gio Ponti ontwierp een rechthoekige groene doos die zweeft boven de etalages. De twee worden gescheiden door een bronzen luifel die ter hoogte van de entree even omhoog springt. De groene gevel is strak onderverdeeld in staande rechthoekige vlakken, waarbinnen composities zijn gemaakt met verticale ranke ramen en typische honingraatvormige elementen. Maar het meest in het oog springend zijn de groen glazuurde keramische tegeltes die in staande en liggende vlakken een dynamisch landschap vormen tussen de gevelelementen. Naast vlakke rechthoekige tegels is gebruik gemaakt van tegels met gefaceteerde indrukken en opdrukken. Het glazuur geeft iedere tegel een unieke kleur groen. In dit groene landschap lichten, als extra verbijzondering, een aantal goudgele glazen blokken op. Resultaat: een sterke gelaagde compositie, verrijkt met ambachtelijke materialen.

Binnen het Cityplan Eindhoven, gemaakt door de CIAM-predikanten* Van den Broek en Bakema, slaagde Ponti er in een vorm van Modernisme te introduceren die zijn weerga in Nederland nog steeds niet kent. Vreemd genoeg is er in Nederland zelf aanleiding genoeg geweest om zo'n vorm van Modernisme te ontwikkelen. Neem de Amsterdamse School, waar de ingrediënten eveneens bestonden uit hoogwaardige toepassingen van traditionele materialen, handgemaakte vrijklijngen en niet te vergeten een sterk verhalende gevel. Frappant, dat een Italiaan eind jaren zestig heeft laten zien hoe de uitgangspunten van de Amsterdamse School getransformeerd hadden kunnen worden naar een eigentijdse vorm. Een gemiste kans.

Ponti was niet alleen meubelontwerper van de Superleggera stoel, architect van de Pirelli-toren en oprichter /redacteur van het tijdschrift Domus. Hij is een goed voorbeeld van een alleskunner die een rijk en gelaagd oeuvre heeft achtergelaten: van serviesgoed, meubels, tegels, woonhuizen tot musea en kerken. Zelfs de miskelk werd door hem vormgegeven en hij kon het niet nalaten op de steiger te klimmen en de fresco's te schilderen op de plafonds van de door hem ontworpen Faculteit Kunst en Filosofie in Padua. Hoeveel talent is er nodig om naar onze eigen historie te kijken?

* CIAM: Congrès Internationaux d'Architecture Moderne

Patrick de Louwere, Bart Eijking